

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

2025-01-21 Nr. 1.03-0025

DĖL XIX VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO

Žemės ūkio rūmų nariai, 2025 m. sausio 20 d. vykusio pasitarimo metu, aptarė Žemės ūkio ministerijos parengtą XIX-osios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano projektą (toliau – Projektas). Atsižvelgdami į pasitarimo metu išsakytas nuomones bei pastebėjimus, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus Projekto tobulinimui:

1. Siūlome papildyti Projekto 10.1.2, 10.1.3. ir 10.1.6. papunkčius, kad juose minimos informacinės sistemos būtų ne tik įdiegiamos bei tobulinamos, bet ir įveiklinamos.

2. Siūlome Projekto 10.1.5.6., 10.1.5.8., 10.2.14., 10.3.2., 10.4.3.2. ir 10.5.5. papunkčiuose įtraukti Žemės ūkio rūmus, kaip veiksmų įgyvendinimo procese dalyvaujančią instituciją;

3. Siūlome papildyti Projekto 10.2. papunktyje numatytą prioritetą, išdėstant jį sekančiai: „*Tvarios žemės, miškų, maisto ūkio bei žuvininkystės gamybos plėtra*“.

4. Siekiant teisinio aiškumo ir apibrėžtumo, siūlome tobulinti Projekto 10.2.1. papunkčio formuluotę, išdėstant ją sekančiai: „*Didinti perspektyvių aktyvių ūkių pajamas bei ūkių atsparumą, teikiant paramą*“. Be to, siūlome papildyti Projekto 10.2.1. papunktyje numatytą veiksmą, įtraukiant naują nuostatą, kad parama būtų teikiama mažo nepalankumo vietovėse ūkininkaujantiems subjektams.

5. Siūlome papildyti Projekto 10.2.2. papunktyje numatytą veiksmą, įtraukiant šias naujas nuostatas: „*Peržiūrėti šiuo metu taikomus aplinkosauginius apribojimus žemės ir miškų savininkų valdomiems plotams*“, „*Optimizuoti esamą saugomų teritorijų sistemą*“, „*Sukurti ir įteisinti komposto sertifikavimo tvarką*“, taip pat „*Įteisinti ir skatinti agromiškininkystę, kaip tvarią ūkininkavimo praktiką, kuri ne tik gerina žemės naudojimą, bet ir prisideda prie klimato kaitos švelninimo bei biologinės įvairovės išsaugojimo*“.

6. Siūlome papildyti Projekto 10.2.4. papunktyje numatytą veiksmą, išdėstant jį sekančiai: „*Didinti paramos prieinamumą smulkiems ir vidutiniams ūkiams, taip pat jauniems ūkininkams teikiant paramą supaprastinta tvarka*“.

7. Remiantis 2024 m. gruodžio 12 d. Seimo nutarimu Nr. XV-54 patvirtintos XIX-osios Vyriausybės programos (toliau – Programa) 775 punktu, siūlome papildyti Projekto 10.2.10 papunktį, išdėstant jį sekančiai: „*Parengti Melioracijos įstatymo projektą, siekiant užtikrinti valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių tvarų pertvarkymą ir finansavimą*“. Taip pat siūlome papildyti Projekto 10.2.10. papunktyje numatytą veiksmą, įtraukiant naują nuostatą – „*įkurti melioracijos fondą*“.

8. Siūlome papildyti Projekto 10.2.13. ir 10.2.15. papunkčiuose numatytus veiksmus, kad būtų skatinamos investicijos ir plėtra ne tik žemės ūkio, bet iš miškų kooperatyvams.

Chamber of Agriculture of the Republic of Lithuania

Asociacija
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 135199748
K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, Lietuva, Lithuania

Tel. (8 37) 400 351
Phone +370 37 400 351
Faks. (8 37) 400 350
Fax +370 37 400 350
El. paštas zur@zur.lt

<http://www.zur.lt>
PVM mokėtojo kodas LT351997412
Atsiskait. sąskaita Nr. LT717300010002241806
AB Swedbank bankas, banko kodas 73000

9. Siūlome papildyti Projekto 10.2.16. papunktyje numatytą veiksmą, įtraukiant naują nuostatą, kad būtų parengtas ir vykdomas Lietuvos ekologinio ūkininkavimo plėtros veiksmų planas.

10. Siūlome papildyti Projekto 10.3.4. papunktyje numatytą veiksmą, išdėstant jį sekančiai: „*Skatinti Gamintojų organizacijų kūrimąsi vaisių, uogų ir daržovių sektoriuje*“.

11. Remiantis Programos 752 ir 753 punktais, siūlome į Projekto 10.3. papunkčio prioritetą įtraukti naują veiksmą: „*Skatinti ir finansuoti trumpų maisto tiekimo grandinių kūrimąsi bei plėtrą*“.

12. Siekiant apsirūpinimo tinkamu, kokybišku, sveikatą stiprinančiu maistu bei užtikrinti vietinės ekonomikos struktūros tvarumo palaikymą, siūlome tobulinti Projekto 10.3.6. papunktį, išdėstant jį sekančiai: „*Pakeisti PVM įstatymą nustatant lengvatinį PVM tarifą ekologiniams ir pagal nacionalinę kokybės sistemą sertifikuotiems vaisiams, uogoms ir daržovėms produktams*“.

Tokiu būdu būtų skatinamas ir remiamas ūkininkų bendradarbiavimas su ikimokyklinio, švietimo ir ugdymo įstaigomis, valstybės ir savivaldybėms pavaldžiomis maitinimo įstaigomis, smulkiaisiais prekybininkais, restoranais, kaimo turizmo sodybomis, aprūpinant juos vietiniais maisto produktais.

13. Siūlome Projekto 10.4.1. papunktyje numatyti ambicingesnę gyvulininkystės plėtros strateginių gairių parengimo terminą, pvz. ne vėliau kaip iki 2025 m. II ketvirčio pabaigos.

14. Siekiant padidinti ūkininkų gyvūnų augintojų motyvaciją auginti ir veisti aukštos genetinės kokybės gyvulius, siūlome papildyti Projekto 10.4.3. papunktį nauju veiksniu – „*Teikti paramą už įsigytus grynaveislius ūkinius gyvūnus*“, taip pat papildyti Projekto 10.4.3.1. papunktyje numatytą veiksmą, išdėstant jį sekančiai: „*Teikti diferencijuotą susietąją paramą už pienines karves, mėsinius galvijus, avis, ožkas*“.

15. Siūlome koreguoti Projekto 10.4.6.1. papunktyje numatytą veiksmą, išdėstant jį sekančiai: „*Papildomas lėšas (40 mln. eurų) skirti pieno sektoriaus projektams pagal SP valdų modernizavimo priemonę*“, kadangi papildomos lėšos turėtų būti skiriamos ne vien tik pieno, bet viso gyvulininkystės sektoriaus projektams.

16. Siūlome papildyti Projekto 10.5. papunktyje numatytą prioritetą, išdėstant jį sekančiai: „*Iniciatyvų, skatinančių kaimo gyvybingumą įgyvendinimas, taip pat harmoningų ir tvarių santykių tarp žemdirbių atstovaujančių organizacijų atkūrimas*“.

17. Remiantis Programos 433 ir 766 punktais, siūlome į Projekto 10.5. papunkčio prioritetą įtraukti naują veiksmą: „*Suteikti Žemės ūkio rūmams ir žemdirbių savivaldos organizacijoms daugiau galių, deleguojant šiuo metu Žemės ūkio ministerijos ir jos valdymo srities įstaigų vykdomas nebūdingas funkcijas*“.

18. Siūlome koreguoti Projekto 10.5.1. ir 10.5.2. papunkčiuose nurodytus veiksmus, nenurodant konkrečių siekiamų skaičių.

19. Taip pat siūlome papildyti Projektą, įtraukiant sekančias nuostatas/veiksnius:

19.1. Remiantis Programos 12 punktu, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą: „*Didinti valstybės ir jai pavaldžių institucijų teikiamų paslaugų prieinamumą regionuose*“;

19.2. Remiantis Programos 28 punktu, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą – „*Spartinti investicinių projektų vertinimą Nacionalinėje mokėjimo agentūroje*“. Be to, siekiant sumažinti žemės ūkio subjektams tenkančią administracinę naštą, siūlome Projekte numatyti naują veiklą: „*Efektyviau naudoti valstybės duomenų bazėse kaupiamą informaciją apie žemės ūkio subjektus*“.

19.3. Remiantis Programos 29 ir 30 punktais, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą – „Peržiūrėti tvartų ir kitų ūkinių-gamybinių žemės ūkio statinių reglamentavimą ir spartinti statybos procesų įgyvendinimą“.

19.4. Remiantis Programos 56, 57 ir 58 punktais, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą – „Imtis aktyvių veiksmų, siekiant apsaugoti Lietuvos gamintojus nuo dempingo praktikos, kuri gali iškraipyti rinkos sąlygas ir pakenkti vietos pramonės konkurencingumui“.

19.5. Remiantis Programos 63 punktu, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą – „Teikti paramą žemės ūkio biotechnologijoms ir šio sektoriaus ekonomikos transformacijai“.

19.6. Remiantis Programos 433 punktu, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą – „Užbaigsime konfrontaciją tarp žemės ūkio sektorių atstovaujančių asociacijų, išsiaiškinsime nesutarimų šaknis, priežastis ir formuosime pagarbius santykius, suteikdami Žemės ūkio rūmams daugiau svorio institucinėse darbo grupėse“.

19.7. Remiantis Programos 629 punktu, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą – „Remti gyvūnų gerovės sąlygų užtikrinimą ir vykdyti gyvūnų gerovės standartų įgyvendinimo politikos formavimą“.

19.8. Remiantis Programos 737 punktu, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą: „Didinti apsirūpinimo lietuviškos kilmės maisto produktais kiekius“.

19.9. Remiantis Programos 738 punktu, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą: „Sukurti nacionalinę bioekonomikos verslų skatinimo programą“, už kurią būtų atsakinga Žemės ūkio ministerija.

19.10. Remiantis Programos 743 punktu, siūlome į Projektą įtraukti nuostatą: „Skatinti žemdirbių įsteigtų kooperatyvų investavimą į perdirbimą, rinkodarą ir produktų gamybą“.

19.11. Remiantis Programos 747 punktu, siūlome į Projektą įtraukti šias nuostatas: „Didinti gamybos kiekius gyvulininkystės sektoriaus srityje“, „Spartinti ir efektyvinti inovacijų diegimą, pvz., genomio tyrimo diegimas“, taip pat „Paruošti ir įgyvendinti apsirūpinimo baltyminių pašarais programą“.

19.12. Remiantis Programos 765 ir 766 punktais, taip pat siekiant stiprinti Žemės ūkio ministerijos, jos valdymo srities įstaigų, savivaldybių žemės ūkio skyrių ir žemdirbių savivaldos organizacijų bendradarbiavimą tarpusavyje, siūlome į Projektą įtraukti šią nuostatą – „Žemdirbių asociacijų įtraukimas į sprendimų priėmimo procesus“.

19.13. Remiantis Programos 771 ir 772 punktais, siūlome į Projektą įtraukti šias nuostatas: „Skatinti ūkinių gyvūnų draudimą nuo užkrečiamųjų ligų“, „Skirti valstybės išteklius ūkinių gyvūnų ligų diagnostikai, prevencijai, kontrolei, gyvulių sveikatingumui ir ligų protrūkių valdymui“, taip pat „Tobulinti ir skatinti pasėlių draudimo sistemą“.

19.14. Remiantis Programos 774 punktu, siūlome į Projektą įtraukti naują veiksmą: „Parengti dirvožemio įstatymą“.

20. Galiausiai, pateikiame papildomus siūlymus, kurie turėtų būti įtraukti į Projektą ir jame atsispindėti:

20.1. Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2027 m. sausio 1 iki birželio 30 dienos, Lietuva pirmininkaus Europos Sąjungos Tarybai, taip pat siekiant didesnio aiškumo, siūlome Projekte apibrėžti šiuo laikotarpiu numatomus svarbiausius darbus, su tuo susijusias veiklas bei veiksmus;

20.2. Įvertinus tai, kad Programos įgyvendinimo laikotarpiu turės parengtas naujas Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros strateginis dokumentas, siūlome Projekte numatyti su tuo susijusius konkrečius veiksmus;

20.3. Nuo 2023 m. sausio 4 d. pasikeitė Nacionalinės žemės tarnybos pavaldumas – Aplinkos ministerija tapo atsakinga už žemės valdymo ir naudojimo politikos formavimo klausimus. Siekiant aiškumo, siūlome Projekte apibrėžti, ar Žemės ūkio ministerija dalyvaus su žemės valdymo ir naudojimo politika susijusių klausimų sprendime, ar tai ir toliau išliks Aplinkos ministerijos pavaldume;

20.4. Siūlome iš esmės įvertinti realius kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimo Lietuvoje kaštus bei socialines-ekonomines pasekmes, taip pat šios sektoriaus tęstinumo galimybes;

20.5. Siekiant užtikrinti Lietuvos nacionalinį saugumą, siūlome tobulinti šiuo metu galiojančią Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymą, kuriame įtvirtintas draudimas turėti daugiau nei 500 ha žemės ūkio paskirties žemės, iš esmės yra neveikiantis. Be to, svarbu ir tai, kad žemės ūkio paskirties žemė būtų naudojama tik pagal tiesioginę savo paskirtį, kadangi nuo to priklauso ne tik žemės ūkio sektoriaus gyvybingumas, bet ir ilgalaikė ekonominė ir socialinė visuomenės gerovė;

20.6. Vis labiau keičiantis klimatui žemdirbiams itin trūksta veiksmingų priemonių kovai su esamais bei naujais atsirandančiais kenkėjais. Siekiant užtikrinti geresnį augalų apsaugos produktų (toliau – AAP) naudojimą Lietuvoje, taip pat lygiavertes konkurencines sąlygas bei didesnę apsirūpinimą vietiniais maisto produktais, siūlome inicijuoti AAP registravimo zonos keitimą, kad Lietuva būtų priskirta Vidurio šalių zonai;

20.7. Siekiant sumažinti dėl afrikinio kiaulių maro (AKM) protrūkių kiaulių augintojams vis kylančią ekonominę žalą, užkirsti kelią šios ligos plitimui, užtikrinti maisto saugą, apsaugoti prekybos santykius ir išvengti ekologinių disbalansų, siūlome Projekte numatyti naują veiksmą – „*Parengti ir vykdyti afrikinio kiaulių maro išnaikinimo šernų populiacijoje planą*“;

20.8. Siekiant ūkininkams sudaryti palankesnes sąlygas veiklai, sumažinti biurokratiją, taupyti laiką ir išteklius, kurie galėtų būti skirti tiesioginei žemės ūkio produkcijos gamybai ir inovacijoms, siūlome Projekte numatyti naują veiksmą – „*Mažinti žemės ūkio subjektams tenkančią administracinę našą bei supaprastinti priemonių administravimą*“.

Pagarbiai

Pirmininkas

dr. Arūnas Svitojus

Agnė Ribašauskienė, tel. +370 652 39578, el. p. a.ribauskiene@zur.lt

Modestas Rezgys, tel. +370 699 17769, el. p. m.rezgys@zur.lt